

I förestående motions syfte instämma:

<i>Emil Hammarlund.</i>	<i>Anton Hahn.</i>	<i>J. Bromée.</i>
<i>J. P. Jansson.</i>	<i>N. Nilsson</i> i Vrångebol.	<i>Adolf Aulin.</i>
<i>J. Nordin.</i>	<i>J. Persson.</i>	<i>S. J. Kardell.</i>
<i>J. A. Fjällbäck.</i>	<i>Fridtjuv Berg.</i>	<i>Olof Olsson.</i>
<i>J. Mankell.</i>	<i>Magnus Höjer.</i>	<i>V. Vahlin.</i>
<i>E. Norman.</i>	<i>D. Persson.</i>	<i>Joh. Johansson</i> i Stockholm.
	<i>John Olsson.</i>	

N:o 158.

Af herr **M. Dahn**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till bankväsendets omorganisation.

Det har länge varit ett önskningsmål, att vårt bankväsende borde omorganiseras så, att riksbanken blefve ett verkligt centrum för detsamma och öfvertog hela sedelutgifningsrätten; men de enskilda sedelbankerna, hvilkas storartade och i allmänhet gagnande verksamhet man ej må förneka, hafva egt så starka försänkningar i de inflytelserika samhällslagren, att man ej hittills kunnat komma till någon uppgörelse om samarbete eller fördelning af bankverksamheten mellan dem och riksbanken. Tydligt är, att de enskilda bankerna med de djupa rötter, de hafva i vår national-ekonomiska utveckling och de insatser, de dagligen göra i densamma, ej

utan vidare kunna slopas, lika litet som riksbanken är i stånd att öfvertaga deras verksamhet på de omkring 200 platser, der allmänhetens behof framkallat sådan. Man måste derföre, enligt min uppfattning, först och främst se till, huru med riksbankens öfvertagande af hela sedelutgifningsrätten ett samarbete mellan nämnda bank och de privata bankinrättningarne kan ordnas, så att allmänheten icke blir lidande. Möjligheten för de enskilda bankerna att till denna allmänhets bekvämlighet hafva kunnat inrätta afdelningskontor på äfven jemförelsevis mindre platser beror naturligtvis på, att bankerna i sin obegagnade sedelutgifningsrätt ega en kassareserv, som medgifver det. Skulle nu dessa banker mista sin sedelutgifningsrätt, måste nämnda medel för afdelningskontorens upprätthållande ersättas på annat sätt, så vida ej flertalet af dem, till skada för den allmänna rörelsen, skall komma att indragas. (Riksbanken bör ej lämpligen inrätta mer än ett afdelningskontor i hvarje län). Det har derför förut inom Riksdagen varit föreslaget, att, till förekommande af svårare rubbningar inom affärslifvet, i fall den enskilda sedelutgifningen indroges, de enskilda bankerna då skulle få i riksbanken rediskontera af dem öfvertagna vaxlar, genom hvilken procedurs ständiga förnyande de före förfallotiden kunde förvandla en del af sina inneliggande vaxlar i kontanter och derigenom erhålla en säker och stabel kassareserv. Denna lösning af frågan om sedelutgifningen såsom ett riksbankens monopol synes äfven mig som den lättast realiserbara och för alla parter möjligast fördelaktigaste. Riksbanken skulle i de privata bankinrättningarne finna spridare af sina sedlar, på samma gång den i sin vaxelportfölj finge de lämpligaste papper med privatbankens ansvarighet och dessutom komme den, så att säga, att — vara med. De enskilda bankerna blefve qvitt deras solidariska ansvarighet, med detsamma de gingo förlustiga sedelutgifningsrätten, men genom rätten att rediskontera i riksbanken sattes de i stånd att upprätthålla sina afdelningskontor och hela det nuvarande privata bankmaskineriet; och allmänheten: ja, den skulle i lyckligaste fall hela reformen gå obemärkt förbi, tills den fann, att de många brokiga papperslappar, som i vårt land representera mynt, försvunnit och lemnat rum för endast riksbankens sedlar. De enskilda bankernas rediskonteringsrätt finge naturligtvis bestämmas till så väl omfång som beträffande diskontot, framför allt under öfvergångstiden, då det förre borde vara mera begränsadt och det sednare jemförelsevis lägre. Sedan riksbanken så väl som de enskilda bankerna hunnit växa in i de nya förhållandena, föreställer jag mig, att deraf blefve en naturlig följd, att den förre diskonterade och de senare rediskonterade, utan andra bestämmelser än det gemensamma intresset, som naturligtvis äfven då från riksbankens sida borde medföra ett lägre diskonto för så stora och säkra kunder, som privat-

bankerna och deras gelikar. Jag anser nemligen, att riksbanken borde utsträcka sitt lägre diskonto äfven till större affärshus och exportfirmor, hvarigenom banken kunde hoppas få de utländska vextrarna i sin portfölj i god tid; något som (med minne af senhösten 1890) torde vara af synnerlig vigt. Gifvet är, att riksbanken ej finge diskontera andra vextrar, än af den beskaffenhet, lag och reglemente bestämma. Med afseende på riksbankens lånerörelse i öfrigt synes mig, att något direkt förbud för banken att lemna räntegodtgörelse på inlånta medel ej bör (lika litet som i Nationalbanken och Norges bank) bestämmas, utan omsorgen härom öfverlemnas åt bankofullmäktige, liksom naturligtvis den traditionella, från bankens öfriga tillgångar afsöndrade fonden för afbetalningslån bör bibehållas för sitt ändamål.

Hvad metalliska kassan och sedelstocken beträffar, tyckes 1889 års komitéförslag vara väl afpassadt, helst om man tänker sig utbildandet äfven hos oss af ett s. k. checksystem och qvittningsförfarande, då sedelbehovvet minskas. Hvad riksbankssedelns egenskap af betalningsmedel angår, anser jag, att den bör under hvarje förhållande vara lagligt betalningsmedel, d. v. s. liksom för närvarande hafva tvångskurs. Att upphäfva tvångskursen vore till platt intet gagn under lugna förhållanden, men deremot till oberäknelig olycka under svarare tider, såsom vid krigstillfällen, då värdet på sedlarne skulle sjunka mycket hastigare, än om tvångskurs finnes. Dessutom blefve tvångskursens påjudande vid sådana tillfällen en nödvändighet, och man skulle då förorsaka mera oro, än om den existerade förut. Då den således under vanliga förhållanden är hvarken till gagn eller skada, men i nödens stund måste införas, synes mig vara bäst att behålla densamma, då den redan finnes. Frankrike har ej upphäft den tvångskurs, det pålade franska bankens sedlar i juli 1870, oaktadt dessa nästan hafva fullständig metallisk betäckning.

Beträffande riksbanksstyrelsen tyckes det inom Riksdagen vara en allmän uppfattning, att den, så att säga, hvilat på alltför lösa boliner för att kunna utveckla den handlingskraft, som stundom kräfves. Också har under senare åren en hel hop förslag framkommit för att åstadkomma förbättring i detta hänseende, men alla blifvit af Riksdagen förkastade, hufvudsakligen därför, att man väntat fran regeringen ett fullständigt förslag till omorganisation af vårt bankväsende i hvad det rör riksbanken och de enskilda sedelbankerna. Emellertid vill jag här endast antydningvis uttrycka den önskan, att en större, lagbestämd kontinuitet måtte snart komma att ega rum inom riksbankens styrelse; och vågar jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t tacktes, hufvudsakligen på de grunder,

som i ofvanstående motivering äro framhållna, till nästa riksdag framlägga förslag till omorganisation af vårt bankväsende med afseende på riksbanken och de enskilda sedelutgifvande bankerna.

Stockholm den 27 januari 1893.

M. Dahn.

I motionens syfte instämma:

Lasse Jönsson.

J. Bengtsson.

Axel Vilh. Ljungman.

N:o 159.

Af herr **A. Hedin**, om afslag å Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Medan i andra konstitutionella stater beviljandet af koncession å jernvägsanläggningar antingen är beroende af folkrepresentationens beslut — vare sig så, att koncessionen i hvarje fall beviljas genom lag (Belgien), eller så, att expropriationsrätt för jernvägsbolag kan meddelas först efter det representationen förklarar ett ifrågasatt jernvägsföretag för »allmännyttigt» (Italien), eller så, att koncessionens meddelande beror af representationens bifall till det monopol (»Eneret»), som den förutsätter (Danmark), o. s. v. — eller ock af regeringen endast kan beslutas med iakttagande af en allmän koncessionslags föreskrifter (såsom förhållandet är i Norge, der regeringen icke dess mindre fann sig föranlåten att till stortingets pröfning hänskjuta begärd koncession å Ofotenbanan), har deremot i Sverige Kongl. Maj:t tillegnat sig befogenhet att meddela koncession med